

Paragraaf Weerstandvermogen & Risicobeheersing

Beleidskaders

In deel 1 van deze begroting is het financieel meerjarenperspectief van de gemeente Voerendaal geschetst. Aan de hand van dit perspectief kan een oordeel worden gevormd over de financiële positie van de gemeente Voerendaal. Dit oordeel echter is niet compleet zonder ook hierin het weerstandvermogen van de gemeente te betrekken. Het weerstandvermogen brengt tot uitdrukking de relatie tussen de weerstandscapaciteit en risico's die zich eventueel kunnen voordoen.

In artikel 11 van het BBV is het begrip **weerstandvermogen** als volgt gedefinieerd: De relatie tussen de weerstandscapaciteit, zijnde de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten en alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie, te dekken'.

Het weerstandvermogen is dus een maatstaf voor de mate waarin de gemeente in staat is om de gevolgen van risico's op te vangen zonder dat het beleid of de uitvoering daarvan in gevaar komt. Het weerstandvermogen is afhankelijk van de beschikbare weerstandscapaciteit. De weerstandscapaciteit staat in een directe relatie tot de bufferfunctie van reserves, als onderdeel van het eigen vermogen. Het beleid en de afwegingen rondom reserves is vastgelegd in de Nota Reserves en Voorzieningen 2015, welke door de raad is vastgesteld op 17 december 2015.

In de Nota Weerstandvermogen en Risicobeheersing 2017, zoals door de raad vastgesteld in de vergadering van 6 juli 2017, is het beleid dat de gemeente voert ten aanzien van het weerstandvermogen en risicomangement vastgesteld. Hierin zijn tevens de aanbevelingen uit het Verdiepingsonderzoek 2016 van de Provincie verwerkt. Risicomangement is ingebed binnen de programma's en geborgd binnen de werkprocessen.

Samenvattend leidt de nota tot de volgende doelstellingen:

1. Kaderstelling van de raad en het formuleren van de beleidsuitgangspunten;
2. Inzicht in en reduceren van de gevolgen van risico's;
3. Voldoen aan wet- en regelgeving.

De streefwaarde van het weerstandvermogen is in de Nota Weerstandvermogen en Risicobeheersing en in de Nota Reserves en Voorzieningen bepaald op een ratio van 2 (ruim voldoende).

Om de minimale omvang te bepalen o.b.v. van de weerstandratio is een continue proces van risicobeheer noodzakelijk o.b.v. een kwantitatieve methode om een reële ratio te kunnen berekenen.

Beschikbare weerstandscapaciteit

Bij de weerstandscapaciteit gaat het dus om de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken en zo de continuïteit van activiteiten te kunnen waarborgen.

In principe is een weerstandscapaciteit die alle gesignaleerde risico's volledig afdekt, toereikend. Aan deze stelling kleven echter ook enkele kanttekeningen. De belangrijkste daarvan zijn:

- niet alle risico's zullen zich tegelijkertijd en in volle omvang voordoen (neiging tot een neerwaartse correctie is aanwezig);
- de waardering en mogelijke kosten van risico's zijn objectief meetbaar (andere inschattingen leiden tot andere uitkomsten);
- het aanspreken van de beschikbare weerstandscapaciteit heeft op termijn consequenties (flexibiliteit begroting; het inzetten van reserves leidt tot hogere rentelasten in volgende jaren).

De weerstandscapaciteit is uit te splitsen in een structurele en een incidentele component.

De *Structurele* weerstandscapaciteit betreft de middelen die *structureel* ingezet kunnen worden om tegenvallers in de lopende exploitatie op te kunnen vangen, zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van de bestaande taken. Dit is de (potentiële) financiële ruimte voor de gemeente, die jaarlijks in de begroting is ingebouwd. De structurele weerstandscapaciteit is onderstaand weergegeven:

Structurele weerstandscapaciteit				
	2019	2020	2021	2022
Begrotingssaldo (vrij te besteden ruimte)	78.000	15.000	22.000	161.000
Onbenutte belastingcapaciteit	310.000	91.000	0	0
Stelpost onvoorzien	60.000	30.000	30.000	30.000
Totale structurele weerstandscapaciteit	448.000	136.000	52.000	191.000

Met *incidentele* weerstandscapaciteit wordt bedoeld het vermogen om calamiteiten en andere *eenmalige* tegenvallers op te kunnen vangen zonder dat dit invloed heeft op de voortzetting van de taken. Het gaat hierbij om beschikbare reserves waar geen bestemming aan hangt.

Incidentele weerstandscapaciteit	
Vrij aanwendbaar deel Algemene Reserve	3.877.000
Vrij aanwendbaar deel Bestemmingsreserves	1.096.000
Stille reserves	0
Totale incidentele weerstandscapaciteit	4.973.000

Onderstaand zijn deze elementen nader toegelicht respectievelijk gekwantificeerd.

Begrotingssaldo

Indien de begroting een structureel overschot laat zien, kan dit ingezet worden voor nieuw beleid of ter verhoging van de weerstandscapaciteit. De voorliggende begroting laat echter zeer geringe saldi zien. Deze kunnen ingezet worden om de kleinere risico's, die niet van materiële betekenis zijn en niet gekwantificeerd zijn, in het betreffende exploitatiejaar te dekken.

De onbenutte belastingcapaciteit

De omvang van de onbenutte belastingcapaciteit is de ruimte tussen de feitelijke opbrengst uit het totaal van de OZB, de rioolrechten en de afvalstoffenheffing enerzijds en de opbrengst die de gemeente zou moeten realiseren als zij een beroep zou doen op een aanvullende bijdrage op grond van artikel 12 van de Financiële verhoudingswet (de zogenaamde artikel 12-norm; landelijk gemiddelde van het OZB-tarief + 20%) anderzijds. Volgens deze norm kunnen gemeenten die in de financiële problemen raken een aanvraag indienen voor extra steun uit het gemeentefonds.

Onbenutte belastingcapaciteit is voor wat betreft het rioolrecht en de afvalstoffenheffing niet aan de orde omdat hierbij in Voerendaal reeds sprake is van kostendekkende tarieven. Voor OZB is wel ruimte voor verhoging van het tarief op basis van artikel 12. Het percentage van de WOZ-waarde voor toelating tot artikel 12 voor het jaar 2019 is vastgesteld op 0,1905% (meicirculaire 2018). Voor de berekening is het artikel 12 tarief meerjarig gelijk gehouden en afgezet tegen het meerjarig OZB percentage van Voerendaal.

De post onvoorzien

De post onvoorzien kan zowel incidenteel, als structureel opgenomen worden in de begroting. In voorliggende meerjarenbegroting is de post onvoorzien opgenomen als structurele post. Voor 2019 bedraagt deze € 60.000 en voor de daarop volgende jaren € 30.000 per jaar.

Het vrij aanwendbaar deel van de algemene reserve en bestemmingsreserves.

Dit onderdeel van de algemene reserve is de buffer die benut kan worden bij echte calamiteiten, dus incidenteel en hoeft enerzijds zeker geen ongelimiteerde spaarpot te zijn met als enig doel deze zo hoog mogelijk te krijgen, anderzijds kan deze reserve niet zomaar (structureel) ingezet worden als sluitpost van de begroting. De geraamde stand van de algemene reserve is per 31-12-2019 € 3.927.000 en voor € 3.877.000 volledig vrij aanwendbaar. Het vrij aanwendbare deel van de bestemmingsreserves bedraagt € 1.096.000

(zijnde de niet geormerkte gelden bij de reserve volkshuisvesting, Sociaal Domein, Innovatie, Wsw en duurzaamheid).

De omvang van de stille reserves.

De stille reserves hebben betrekking op activa die op de balans lager zijn gewaardeerd dan de marktwaarde én op korte termijn verkoopbaar zijn. Hierbij kan gedacht worden aan gronden, gebouwen, kunstwerken en aandelenbezit. In principe dragen de stille reserves bij aan de weerstandscapaciteit. Gezien het inzicht hierin op dit moment zijn de stille reserves op nihil gesteld bij de vaststelling van de weerstandscapaciteit.

Risico's

Algemeen

Een risico is de kans op het optreden van een gebeurtenis, die een (negatief) gevolg voor de gemeente met zich mee kan brengen. Het gaat om een onzekere gebeurtenis met financiële en/of materiële gevolgen. Het risico kan o.a. van juridische, organisatorische, bedrijfseconomische of milieutechnische aard zijn. Van belang hierbij is om het risico te onderkennen, zoveel als mogelijk te kwantificeren (wat is de kans dat het risico werkelijkheid wordt en de inschatting van de financiële gevolgen) en maatregelen treffen om het risico te verminderen.

Rapportage en verantwoording omtrent risico's vindt op een aantal momenten plaats. In de begroting en jaarrekening wordt het risicoprofiel geïnventariseerd/geactualiseerd en worden de beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit, respectievelijk het weerstandsvermogen, bepaald. Verder worden in separate raadsvoorstellen bij projecten relevante risico's specifiek benoemd.

Risicoprofiel Gemeente Voerendaal

Bij de actualisatie van de Nota Weerstandvermogen en Risicobeheersing zijn de risico's opnieuw geïnventariseerd. Alleen risico's van materiële betekenis (negatief financieel gevolg) worden in de beoordeling betrokken. Het kwantificeren van de risico's vindt plaats door de kans (*de waarschijnlijkheid dat het risico zich voordoet*) te vermenigvuldigen met het gevolg (*de schade als het risico zich werkelijk voordoet*). Hier vloeit vervolgens de risicoscore uit waarmee de risico's worden geprioriteerd in laag, midden en hoog.

Nagestreefd dient te worden om de risico's van materiële betekenis ook daadwerkelijk kwantitatief te beoordelen om zodoende het juiste weerstandsvermogen vast te kunnen stellen.

De onderstaande tabel betreft een samenvatting van de geïnventariseerde risico's met de beoordeling.

Nr.	Risico	Risico-score	Bedrag	Risico-percentage	Structureel / Incidenteel	Rekenbedrag
1	Calamiteitenfonds Mijn(water)schade	Laag	16.000	25,00%	Incidenteel	4.000
2	Onzekerheid	(factor 0,25)				1.000
	<i>Totaal geïnventariseerde incidentele risico's</i>					<i>5.000</i>
	Structurele risico's					
3	Algemene uitkering	Midden	100.000	50%	Structureel	50.000
4	Nieuwe wetten / deregulering					PM
5	Sociaal domein	Midden	50.000	50%	Structureel	25.000
6	Rente	Laag	25.000	50%	Structureel	12.500
7	Overige risico's	Midden	100.000	50%	Structureel	50.000
	<i>Subtotaal structurele risico's</i>					<i>137.500</i>
8	Onzekerheid	(factor 0,25)				34.375
	<i>Totaal geïnventariseerde structurele risico's</i>					<i>171.875</i>
	Totaal geïnventariseerde risico's					176.875

Onderstaand zijn de hierboven weergegeven risico's nader toegelicht.

1. Calamiteiten Mijn(water)schade

Sinds het staken van oppompen van Mijwater in 1994 wordt nog steeds schade geleden als gevolg van beweging van de bodem die veroorzaakt is door de aanleg en/of exploitatie van mijnbouwwerken waaronder begrepen schade als gevolg van bodembewegingen die het gevolg zijn van het geleidelijk vollopen van mijnen met mijwater. Momenteel is nog niet duidelijk wie verantwoordelijk is voor nieuwe mijnschades. Voor schrijnende gevallen waarbij de veiligheid in het geding komt, is daarom een calamiteitenfonds ingericht. Alleen indien een schadegeval zich op het eigen grondgebied van de gemeente Voerendaal voordoet, kan het aandeel van Voerendaal in het calamiteitenfonds worden aangesproken.

3. Algemene uitkering

Met ingang van 2012 is de systematiek van "samen trap op – samen trap af" weer ingevoerd. Dit betekent dat het gemeentefonds weer direct gekoppeld is aan de omvang van de rijksuitgaven: hogere rijksuitgaven resulteren in een hogere uitkering uit het gemeentefonds, maar ook lagere rijksuitgaven resulteren in een lagere uitkering uit het gemeentefonds. De meerjarige ontwikkeling van de algemene uitkering blijft een onzekere factor.

4. Nieuwe/gewijzigde wetten en deregulering

Nieuwe regelgeving zorgt vaak voor extra belasting en kosten voor de gemeente. Denk bijvoorbeeld aan de nieuwe omgevingswet. Verder gaat nieuwe regelgeving en deregulering vaak gepaard met minder middelen voor de gemeente. Dat wil zeggen dat een lager budget voor de gemeente beschikbaar komt dan vóór de deregulering.

De fiscale consequenties van de verruiming van de sportvrijstelling (dus kostprijsverhogend effect) met ingang van 1 januari 2019 kunnen alleen vermeden worden door het oprichten van een (sport)bv. Indien de gemeente niet voor de oprichting van een bv kiest, dan is toekomstige 'belaste verhuur' niet mogelijk en zal de inkoop btw op deze producten een kostprijsverhogend effect hebben. De hoogte van dit effect is momenteel nog niet bekend en dus niet voorzien in deze begroting. Wel kan worden gesteld dat investeringen vóór 2019, in tegenstelling tot eerdere berichtgeving, onder het oude regime vallen en geen negatieve consequenties hebben.

Recente ontwikkelingen bij RD4 inzake opbrengst van bepaalde afvalstromen kunnen tot gevolg hebben dat bepaalde activiteiten toekomstig in de VPB-sfeer vallen. De eventuele consequenties hiervan zijn vooralsnog niet in deze begroting opgenomen.

5. Sociaal domein

Voor een groot aantal regelingen in het sociaal domein is sprake van een 'open einde-regeling', waardoor niet op voorhand een compleet en sluitend beeld verkregen kan worden. Op basis van de huidige beschikbare informatie wordt voorzien dat de taken binnen de beschikbare middelen uitgevoerd kunnen worden. De gemeente beschikt over een reserve sociaal domein ter hoogte van € 360.000 die ten behoeve van onvoorziene risico's binnen het sociaal domein (Jeugdwet / Wmo / Participatiewet) kan worden ingezet.

- *Ambulante jeugdhulp*

Per 2019 wordt de ambulante jeugdhulp verzorgd door de coöperatie JenS middels lumpsumfinanciering. De coöperatie heeft tijd nodig om de nieuwe werkwijze en inzichten te implementeren. De berekende inverdieneffecten zullen pas in het 3^e en 4^e jaar gerealiseerd kunnen worden, waarmee in de lumpsumbedragen rekening is gehouden. Het jaarlijks plafondbudget in onze begroting is in de eerste 3 jaren ontoereikend. Dit wordt gedekt uit de reserve sociaal domein. Ondanks een lumpsumfinanciering kan het in de praktijk toch voorkomen dat door (onvoorziene) omstandigheden de middelen niet toereikend zijn. Echter door het maken van duidelijke resultaatafspraken, tussentijdse monitoring op inhoud en financiën én te investeren in partnership wordt zoveel mogelijk getracht dit risico aan de voorzijde te mitigeren.

- *JeugdzorgPlus / Residentiële jeugdhulp (inclusief jeugdzorg en gedwongen kader)*

Het risico blijft met name op inzet van jeugdzorg plus. Een dergelijk arrangement kost op jaarbasis € 100.000. Het is moeilijk in te schatten of inzet van deze arrangementen zich voordoet. Binnen de in de begroting opgenomen budgetten voor jeugd is rekening gehouden met een jaarlijkse budget ad € 150.000 om dit risico te mitigeren. Daarnaast is sprake van een vertraging van deze kosten met 1 jaar, omdat met een gemiddelde van 2 jaar wordt gerekend.

- *Eigen bijdragen*
De regering is voornemens om voor de eigen bijdrage Wmo per 1 januari 2019 een abonnementstarief in te voeren. In de voorliggende begroting zijn de effecten van de invoering van dit vaste tarief reeds verwerkt. Onduidelijk is of dit nieuwe vaste tarief een aanzuigende werking heeft op de zorgvraag.
- *Kompas*
Voor wat betreft het inkomensdeel (I-deel) ontvangt de gemeente een gebundelde uitkering als onderdeel van de Participatiewet. Tekorten op grond van dit budget dienen in beginsel opgevangen te worden uit eigen middelen. Gemeenten die een omvangrijk tekort hebben, kunnen onder voorwaarden in aanmerking komen voor een vangnetuitkering. De vangnetuitkering biedt gemeenten financiële compensatie voor grote(re) tekorten op het budget als bedoeld in artikel 69 van de Participatiewet. Voor 2019 geldt een eigen risico van 5%. Dit betekent dat het tekort minimaal € 95.000 (eigen risico voor rekening van de gemeente) dient te zijn om in aanmerking te komen voor deze aanvullende uitkering. De verwachting is dat Voerendaal in 2019 de gebundelde uitkering niet zal uitputten en een aanvraag voor de Vangnetregeling niet nodig zal zijn.
- *Wet sociale werkvoorziening*
Door het Rijk wordt gekort op de integratie-uitkering sociaal domein – participatie. De korting is gebaseerd op aannames over de afname van de Wsw-populatie. In de praktijk kan deze afname minder snel gaan dan door het Rijk wordt voorzien. Hierdoor bestaat het risico dat er extra tekorten ontstaan, waardoor een extra bijdrage van de gemeente noodzakelijk is. De meerjarenraming van WOZL (behandeld in de raad van 31-05-2018) laat per saldo een vooralsnog positief beeld zien. De gemeente Voerendaal heeft gekoppeld aan de sociale werkvoorziening een reserve Wsw ter hoogte van € 180.000 om eventuele schommelingen op te vangen.

6. Rente

Op het moment dat de rente gaat stijgen, kost het meer geld om financiële middelen aan te trekken. Gelet op het investeringsvolume opgenomen in de voorliggende begroting, is het noodzakelijk in de nabije toekomst nieuwe leningen aan te trekken. De kans is reëel dat de toekomstige rente hoger is dan waarmee gerekend is in deze begroting. Een doorrekening naar een hoger rentepercentage geeft aan dat dit tot structureel hogere lasten leidt van € 25.000. De kans dat dit risico zich voordoet wordt ingeschat 50%.

7. Overige risico's

De overige risico's zijn te beperkt van omvang om ze apart te berekenen en toe te lichten. Fictief wordt hiervoor rekening gehouden met een bedrag van € 100.000. Dit komt neer op 4 risico's van gemiddeld € 25.000.

2. en 8. Onzekerheid

Het is een utopie om te veronderstellen dat 100% van de geïventariseerde risico's in beeld gebracht kunnen worden. Door het uitvoeren van een risico-inventarisatie is getracht een zo compleet mogelijk beeld te verkrijgen. Om tegemoet te komen aan deze onzekerheid is besloten om rekening te houden met een factor 1,25. Met andere woorden: voor het bepalen van de benodigde weerstandscapaciteit wordt uitgegaan van de geïventariseerde risico's vermenigvuldigd met factor 1,25.

Beoordeling van het weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is een confrontatie tussen de beschikbare en de benodigde weerstandscapaciteit. Dat wil zeggen het totaal bedrag aan risico's afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit.

Confrontatie van het incidentele weerstandsvermogen geeft de volgende ratio:

$$4.973.000 / 5.000 = 994,60$$

(incidentele weerstandscapaciteit gedeeld door benodigde weerstandscapaciteit).

Confrontatie van het structurele weerstandsvermogen geeft de volgende ratio:

$$206.750 / 171.875 = 1,20$$

(4-jaars gemiddelde structurele weerstandscapaciteit gedeeld door benodigde weerstandscapaciteit).

Confrontatie van het totale weerstandsvermogen geeft de volgende ratio: $5.179.750 / 176.875 = 29,28$

(incidentele + structurele weerstandscapaciteit gedeeld door benodigde weerstandscapaciteit).

De berekende ratio's kunnen beoordeeld aan de hand van de volgende tabel:

Ratio weerstandsvermogen	Waardering
$> 2,0$	Uitstekend
$1,4 < x < 2,0$	Ruim voldoende
$1,0 < x < 1,4$	Voldoende
$0,8 < x < 1,0$	Matig
$0,6 < x < 0,8$	Onvoldoende
$< 0,6$	Ruim onvoldoende

Indien de ratio in enig jaar kleiner dan 1,0 is, geeft dit aan dat de gemeente over te weinig financiële middelen beschikt om de onderkende risico's te dragen. De gemeente is dus kwetsbaar. Bij een ratio van 1,0 is precies genoeg weerstandscapaciteit aanwezig om de onderkende risico's af te dekken. De streefwaarde die in de gemeente Voerendaal wordt gehanteerd is 2 (ruim voldoende).

Uit de tabel blijkt dat in totaliteit de weerstandscapaciteit voor de gemeente Voerendaal nog steeds uitstekend is. De verbetering van het incidentele alsook het totale weerstandsvermogen t.o.v. de begroting 2018 wordt met name veroorzaakt door de toevoeging van een groot deel van het rekeningresultaat 2017. Daarnaast zijn de relatief hoge ratio's het resultaat van het lage aantal gekwantificeerde risico's. Hierbij moet echter wel de kanttekening geplaatst worden dat niet alle financiële risico's, o.a. het sociaal domein, kwantificeerbaar zijn. Om dit te mitigeren is het risico gekwantificeerd op 1% van het uitkeringstotaal van het sociaal deelfonds. Deze methodiek is ook toegepast om het risico voor de algemene uitkering te kwantificeren. De ratio van de structurele weerstandscapaciteit is t.o.v. de begroting 2018 afgenomen maar nog steeds voldoende.

Conclusie

Het is geen goede zaak als een gemeente over te weinig mogelijkheden beschikt om optredende risico's het hoofd te bieden. Immers, de gemeente beschikt dan over onvoldoende capaciteit om de geïdentificeerde en gewogen risico's af te dekken. Opgemerkt wordt dat een weerstandscapaciteit die boven de 1,0 ligt niet automatisch inhoudt dat een gemeente voor honderd procent is ingedekt tegen alle risico's die zich kunnen voordoen. De ratio weerstandscapaciteit maakt gebruik van een weging van de risico's. Als de gemeente pech heeft, kan het voorkomen dat in één jaar twee grote tegenslagen plaatsvinden. Doet zich dit voor, dan kan dit ertoe leiden dat de financiële positie van een gemeente tijdelijk onder druk komt te staan. Het spreekt in dit verband echter voor zich dat hoe hoger de weerstandscapaciteit van een gemeente is hoe meer (onvoorziene) tegenvallers kunnen worden opgevangen. Daarnaast zullen de geïnventariseerde structurele risico's zich vrijwel nooit gelijktijdig en in volle omvang voordoen/effectueren.

De huidige weerstandscapaciteit is in het licht van bovenstaande risico-inventarisatie uitstekend te noemen. Er is geen landelijke norm voor de ratio weerstandsvermogen.

Voor de begroting 2019 is de minimale omvang van de algemene reserve € 2.600.000, gebaseerd op 10% van de uitgaven van de gemeente, conform begrotingstotaal.

Kengetallen

Onderstaande set van financiële kengetallen is opgenomen met als doel het inzichtelijker en transparanter maken van financiële informatie waardoor horizontale controle door de raad op de financiële positie versterkt wordt en een beter inzicht in de financiële sturingsruimte wordt verkregen.

Begroting 2019	Verloop van de kengetallen		
Kengetallen:	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
Netto schuldquote	92,25%	136,46%	118,70%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	43,06%	87,76%	107,84%
Solvabiliteitsrisico	40,43%	33,37%	39,76%
Structurele exploitatieruimte	7,77%	-0,88%	-1,07%
Grondexploitatie	-0,10%	0%	0%
Belastingcapaciteit	110,26%	102,32%	101,01%

De begrote kengetallen zijn conform gewijzigde voorschriften BBV de kengetallen gebaseerd op de geprognosticeerde balans.

Ad 1. Netto schuldquote:

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossing op de exploitatie. De vrijval van de obligatielening in 2019 laat een daling van de ratio zien.

Ad 2. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Om inzicht te verkrijgen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen). Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast. De wijze waarop de netto schuldquote gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend is gelijk aan de netto schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden opgenomen.

Ad 3. Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Het eigen vermogen van een gemeente bestaat volgens artikel 42 BBV uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten. De norm voor de solvabiliteit op het totaal vermogen ligt op 25% à 40%. Uit de berekende ratio's blijkt dat de gemeente Voerendaal voldoende in staat is om haar verplichtingen op lange termijn na te komen.

Ad 4. Kengetal grondexploitatie

De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van decentrale overheden. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. De accountant moet ieder jaar beoordelen of de gronden tegen een actuele waarde op de balans zijn opgenomen. De gemeente heeft momenteel geen bouwgronden meer in exploitatie.

Ad 5. Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt thans het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Bij incidentele lasten of baten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. Voorbeelden van structurele baten zijn de algemene uitkering en eigen belastinginkomsten. Bij structurele lasten zijn dat bijvoorbeeld de personeelslasten, kapitaallasten en bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen. Het onderscheid tussen structureel en incidenteel is ook in een notitie van de commissie BBV vastgelegd en moet conform het BBV ook in de begroting en jaarstukken worden onderbouwd. Een begroting waarvan de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is meer flexibel dan een begroting waarbij structurele baten en lasten in evenwicht zijn. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten (zie artikel 17 onderdeel c van het BBV = exclusief mutaties reserves) en uitgedrukt in een percentage.

Ad 6. Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk van de gemeente Voerendaal zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde (2018). Voor de berekening van de belastingcapaciteit worden de totale woonlasten van een meerpersoonshuishouden in onze gemeente vergeleken met het landelijk gemiddelde van het voorgaande jaar. De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen, wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Deze cijfers worden ook in de jaarlijkse meicirculaire bekend gemaakt.